

Kakovost ne odtehta napak

V prvem četrtletju letošnjega leta so se pojavljale kot največje naročnice izdelkov podjetja DOM v tujini Italija, ZRN, Velika Britanija, Avstrija in še ZDA, države zahodne Evrope in Libanon.

Izvoz v Libanon so ustavili, ker zaradi vojnega stanja tja ne vozijo ladje. Zaradi močno zapletenega in vedno vprašljivega prevoza z ladjami razmišljajo tudi o ukinitvi izvoza v ZDA in Veliko Britanijo. To se morda sliši kot nedopustno ravnanje, vendar je pošiljanje lesne galanterije in pletenih izdelkov na ti dve tržišči tako negotovo, da zahteva nadpovprečne napore. Izdelki so lahki in ladjarji zato pogosto puščajo njihove zabojnike v pristaniščih in tako ne dospejo pravočasno do naročnika.

Za Veliko Britanijo potrebujejo posebne vagone za prevoz preko Rokavskega zaliva. Teh vagonov pri nas nimajo in delavci Doma morajo opraviti nadpovprečno veliko poti, da jih dobijo in pošljejo naročeno blago na Škotsko.

Sploh imajo z vagoni velike težave. Kljub temu, da se po količini drugi največji odjemalec vagonov za zahodnoevropsko tržišče v Mostah, morajo žal iskati vagone pogosto »po zvezah«. Tujega kupca cenijo in tudi vedo, da neusmiljeno črta naslednje naročilo, če se ne držiš dogovorjenih rokov, količin in kakovosti. Na tak spodrsrljaj pa čakajo domači konkurenti, še bolj pa dobavitelji pletenih izdelkov iz vzhodnoevropskih držav in daljnega vzhoda.

»Naši dolgoletni naročniki nam priznavajo kakovost,« je razčlenila razmerje z njimi direktorica zunanje trgovine Radojka Pogačnik, »ne sprejemajo pa naših slabosti. Jedrnatost in odločno pravijo: uredite vendar že neurejene stvari. In, če se napake pojavljajo dalj časa, se zgodi celo, da dajo naš izdelek v kopiranje izdelovalcu na daljnem vzhodu. Ti lahko hitro ukrepajo in pošljejo v zahodno Evropo izdelek v najkrajšem

času. Naročniki nam tudi pripovedujejo, da pri izvoznih nalogah opažajo, da vzhodnoevropske države strneje vse notranje sile proizvajalcev prevoznikov, izvoznikov, pa tudi državne uprave, da bi lahko ustregli naročniku. Pri nas žal čakajo posamezniki le na to, da bo enemu spodrsnilo in bo lahko, običajno pod slabšimi pogoji, sedel na njegovo naročilo.«

Lani so iz Trgovskega podjetja DOM izvozili za 1,8 milijona dolarjev pletarskih izdelkov, suhe robe in domače obrti. Letos naj bi se ta številka vzpela na dva milijona dolarjev. Za to 260-člansko proizvodno in trgovsko delovno organizacijo je to velika obveznost.

»Poleg že utečenega izdelovanja pletarskih izdelkov, suhe robe in domače obrti si prizadevamo še razširiti koooperacijo. Menimo, da je prav sedanja gospodarska kriza čas, ko se bodo mnogi pripravili oprijeti tudi takega dela. Pogovarjamo se o določenih vlaganjih za pridobivanje surovin v drugih republikah, precej močni pa so tudi stiki z nekaterimi slovenskimi kmetijskimi zadrugami, ki naj nam bi pomagale pri oživiljanju domače obrti na njihovem ozemlju. Mi priskrbimo surovine ali polizdelke in proizvodni program; razumljivo pa je, da imamo za taka naročila tudi tržišče,« je označila podlago sedanjih stabilizacijskih prizadevanj, ki naj bi dala več izdelkov, sekretarka delovne organizacije Breda Fojkar.

»Pri razširjanju domače obrti po podeželju in mestnem obrobju bo potrebno še bolj razdeliti statusni položaj izdelovalcev. Ker je s čisto domačo obrtjo premalo zaslužka, se odločajo za popoldansko ali redno obrt. Ta pa zahteva kar znatna zagonska

sredstva in veliko tvarin, predvsem lesa, ki pa ga zaradi izvoza v skoraj surovem stanju, ni dovolj na voljo.

Če smo opredelili proizvodno in zunanjetrgovinsko dejavnost delovne organizacije DOM, namenimo nekaj stavkov še domači trgovinski mreži. Pretežni del njihovih prodajalnih je v središču Ljubljane, zato, ker pač prihaja sem največ tujih gostov. In, kako so usposobljeni, da bi jim lahko postregli tekoče, strokovno in prijazno?

»Priznavamo, da nam je v času odliva trgovk v banke odšlo zelo veliko dobro usposobljenih in preverjenih delavk. Te delavke so znale tudi po dva ali več tujih jezikov, dobro so obvladale stroko in so se lahko samozavestno obnašale v prodajalni in kupcu povsem ustregle. Ker smo del teh prodajalk izgubili, bomo morali nameniti več pozornosti

eti etnografskemu in jezikovnemu usposabljanju sedanjih delavk. Prav posebno nas skrbi prihod prve generacije trgovk iz šol usmerjenega izobraževanja. Bojimo se, da bo zaradi prerodka srečavanja s prodajalno in njenim življenjem, strah pred kupcem predolgo tičal v njih in bodo kupci pogosto odhajali iz trgovine nerazpoloženi. Tolažimo se lahko le s tem, da se to ne bo dogajalo samo pri nas.«

S. J.

DVAJSET LET »POREČJA LJUBLJANICE«

Ribe ne živijo v fenolu

Ribiške družine Vrhnika, Barje, Vevče in Dolomiti so povezani v conski odbor »Porečje Ljubljance«. Čeprav je del Ljubljance, ki teče skozi našo občino najkrajši, vseeno izraža dogajanja v njeni vodi in strugi.

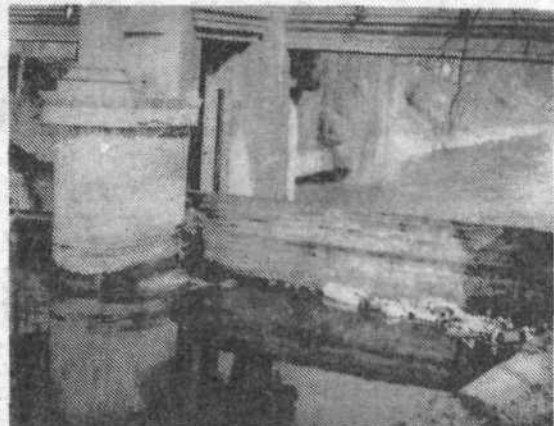
Ko so člani ribiških družin prelistavali dnevnik lanskoletnega dogajanja na porečju Ljubljance, so se najpogosteje ustavljali pri katastrofalnem poginu rib 30. julija lani. Zajel je strugo Ljubljance od sotočja z Borovniščico do izliva v Savo. Po ocenah zapriseženega sodnega cenilca dipl. inž. Antona Simoniča je nastalo skupaj za 21,5 milijona dinarjev škode. Ugotovili so, da pomoru rib ni kriv le nizek vodostaj, ampak da ga je povzročila prevelika količina formaldehida in fenola, ki je pritekla v reko iz borovniškega Fenola.

Ribiške družine so zahtevale povračilo škode. Denar bodo uporabile za gradnjo čistilne naprave na Vrhniku in ribogojnice v Bistri.

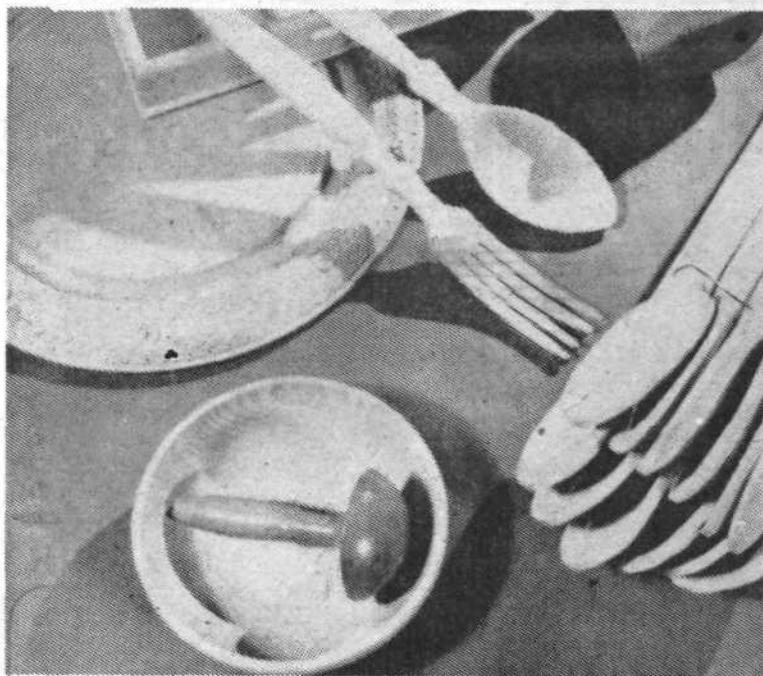
Conski odbor »Porečje Ljubljance« bo praznovati letos 20-letnico obstoja. Odbor uspeva, da gospodari po sprejetih dogovorih in stalno skrbi za vlaganje potočnih postrvi v gojitvene potoke in polnjenje vodotokov z lipanom, belico, krapom, podustjo, patico ter zelo deficitarnim sulcem. Bdi pa tudi nad izplenom rib.

Pri odločanju in izpeljevanju nalog pa redno sodeluje z Zvezo ribiških družin Ljubljana in Zavodom za ribištvo.

S. J.

Ob zapornicah na Ambroževem trgu se sedaj nabira predvsem šara. Lani 30. julija pa so ribiči pred zapornico in nizvodno pobirali iz vode velike količine poginulih rib. Ocenili so, da je nastalo na ribjem zarodu za 21,5 milijona dinarjev škode (Foto: S. J.)

ZAVOD ZA STATISTIKO SE DUŠI V LASTNI UTESNjenosti

Veliki »proizvajalec podatkov«

Po sistemizaciji del in nalog bi bilo lahko v Zavodu SRS za statistiko Ljubljana 415 delavk in delavcev. Trenutno jih je v zgradbah na Vožarski 12, Parmovi 33, Karlovski 3 ter v trinajstih izpostavah po Sloveniji le okrog 360. To je celo znatno manj, kot jim določa naloga izvršnega sveta SRS o zmanjšanju števila delavcev v upravi. Zavodu manjka okrog 50 delavcev.

Vzroke za močan odliv programerjev in svetovalcev in drugih delavcev, so nam razložili predsednica OO ZSMS Zdenka Vidic, predsednik sveta delovne skupnosti Franc Cimperman, predsednik IO OO ZS Matjaž Stopar, sekretarka OO ZK Mira Zupan in načelnik kadrovske - splošnega oddelka Mitja Tomažin.

Če bi še nekako preboleli prostorsko stisko in razpršenost, jih silijo odhajanju nizki osebni dohodki, nedopuščanje plačevanja po delu, delovni čas in zaostajanje pri razvoju materialno - tehnične baze. Žal odhajajo strokovno najbolj usposobljeni delavci.

Dvakrat je imel zavod zagotovljena sredstva za novo zgradbo na ploščadi med Metelkovo in Masarykovo cesto, a so bila zakonska določila o prepovedi investicij v negospodarstvu vedno močnejša od njihove potrebe in načrtovanega razvoja.

300 namesto 5 sekund

Samostojni programer z višjo izobrazbo ima na zavodu okrog 25 tisoč dinarjev osebnega dohodka, svetovalc z visoko izobrazbo pa dobi dobrih pet tisoč dinarjev več. Poprečni osebni dohodek v kolektivu, kjer prevladujejo delavci s fakultetno izobrazbo, je nekaj nad 21 tisoč dinarjev.

Na njihov osebni dohodek ne vplivajo količina in kakovost, zahtevnost določene naloge in izpolnjevanje rokov, pač pa imajo določeno plačo. V skupini, kjer je mogoče normiranje dela, lahko pridna delavka dobi več le, če odvzame del dohodka drugi delavki.

Kljub temu, da so velike možnosti za pridobivanje dodatnih sredstev z neposrednimi naročili oziroma s svobodno menjavo dela, tega v zavodu ne morejo uresničevati, ker jim ustanovitelj pri takem delu priznava le materialne stroške. Zato takih del ne sprejemajo.

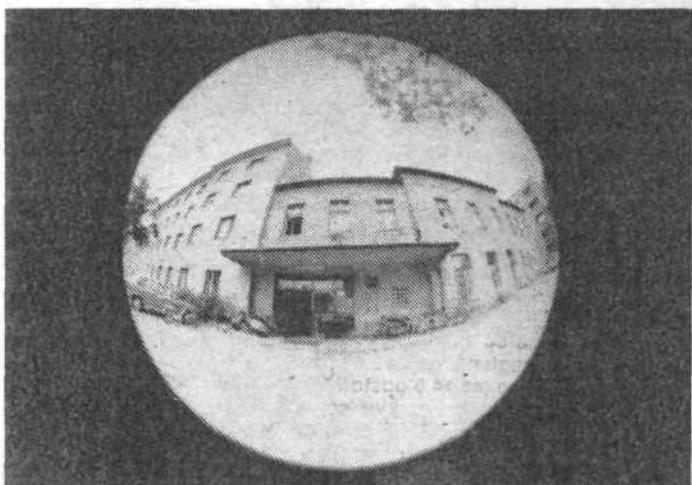
Vse družbenopolitične organizacije so dale pubudo, da se spremeni sistemizacija delovnih nalog in opravi ter se uvede nagrajevanje po delu ter se sprosti gospodarjenje zavoda, ki je sicer res največji republiški upravni organ - dejansko pa proizvajalec podatkov - s pridobljenimi sredstvi. Tudi za osebne dohodke.

V zavodu se pojavlja še ena posebnost. Računalnik znaten del dneva, kljub trinajsturnemu obratovanju, skoraj počiva; ob konicah pa ne more zadostiti povpraševanju. Tako posreduje podatek komaj v tristo sekundah namesto v petih.

Delavci bi bili pripravljene opravljati zavodove naloge na računalniku Facom 180 zunaj delovnega časa, če jim bi odlök dovoljeval prisotnost na delovnem mestu. Menijo, da postopajo z njimi preveč uradniško in ne tako, kot zahteva tehnološki proces, ki ga omogoča računalnik.

Denarja ni, ker...

Drugačen odnos do dela pričakujejo delavci Zavoda SRS za statistiko tudi zato, ker so v resnih škripcih. Računalnik z izjemnim procesorjem skoraj ne more sprejemati novih podatkov, ker je spomin zapolnjen z registrom, zavod pa nima deviz na nakup diskov. Točneje, diskov ne more kupiti tudi zato, ker temu nasprotujejo domači izdelovalci računalniške opreme. Kljub temu, da ne izdelujejo diskov, ki bi omogočali delo njihovem računalniku. Če bi imeli samostojna sredstva, bi se lažje izvili iz tega položaja, za katerega menijo, da ni na ravni stabilizacijskih prizadevanj naše družbe.

Družbenopolitične organizacije in svet delovne skupnosti Zavoda SRS za statistiko skušajo premakniti nekatere okorele oblike v delovanju ustanove, kjer je zaposlenih okrog 360 delavk in delavcev. Prepričani so, da bodo s spremembami zaustavili plaz odhajanja strokovnjakov z zavoda ter celo pridobili v svoje vrste mlade delavce s fakultetno izobrazbo.